

343. Wł. Mickiewicz do J. I. Kraszewskiego 17 II 1886 Rkp. BJ 6520 k. 369-370.

[k. 369r]

Paryż, 17^{go} lutego 1886 r.

Odesłałem Kochanemu Panu notatki Towiańskiego¹. Są to odbitki z znanych mi tomów, ale które z wielką przyjemnością odczytałem na nowo. Jego spostrzeżenia o nieomyślności są głębokie i prawdziwe.

Pańskie *Sans cœur*² prawie wyczerpnięte, ledwie zostaje setka egzemplarzy. Rezultat dlatego ciekawy, że pokazuje, iż należycie [k. 369v] wydane przekłady wybitniejszych dzieł literatury naszej znalazłyby pokup we Francji. Polaków w części wina, że powieściopisarze angielscy i niemieccy wyprzedzili nas na tej drodze, ponieważ obojętnie rodacy nasi patrzali na tego rodzaju usiłowania. Załączam notatkę, którą tutejszym zwyczajem West[hausser]³ [k. 370r] rozesłał dziennikarzom paryskim.

Byłem złym prorokiem, kiedy przepowiadałem, że „Tygodnik”⁴ będzie wart „Kurieru Paryskiego”⁵, a „Kurier Paryski” wart „Tygodnika”. „Kurier” jeszcze lepszy od „Tygodnika”. Wilczyński⁶ kaleczy łacinę, kadzi Witkowskiemu⁷, rozwija nudnie aforyzm Legouvé⁸: *Tombe aux pieds de ce sexe auquel tu dois ta mère*⁹, ale na tym i koniec.

Gryzą mię wieści o nowych projektach [k. 370v] pomnika¹⁰. Pseudoklasycy jest archaicznym głupstwem, na pośmiewisko pokazują Paryżanom w Instytut nagiego Voltaire’a, dłuta Pigalle’a¹¹, ale dziś Polacy, którzy słusznie opierali się na nagiego Potockiego i nagiego Poniatowskiego, pokryliby się wstydem, wystawiając nagiego Mickiewicza. Ojciec mój sto razy tłumaczył artystom naszym bezsens takiego naśladownictwa starożytności. *De guerre lasse*¹² może zdrowy rozsądek broń złoży!

Pozdrawiam serdecznie,

Wł[adysław] Mickiewicz

¹ Andrzej Towiański, *Pisma* – zob. list nr 340.

² J. I. Kraszewski, *Sans cœur* – zob. list nr 235.

³ Louis Westhauser – zob. list nr 254.

⁴ „Tygodnik” – zob. list nr 335.

⁵ „Kurier Paryski” – zob. list nr 335.

⁶ Roman Wilczyński – zob. list nr 335.

⁷ Władysław Witkowski (1837-1893) – ksiądz ze zgromadzenia zmartwychwstańców, 1 III 1866 r. przyjął święcenia, był przełożonym Misji Polskiej w Paryżu.

⁸ Gabriel Legouvé (1764-1812) – francuski dramaturg i poeta.

⁹ *Upadnij do stóp tej płci, której zawdzięczasz swą matkę* (franc.).

¹⁰ Pomnik Adama Mickiewicza w Krakowie – zob. list nr 204.

¹¹ „Voltaire nu” („Nagi Wolter”) – rzeźba Jean-Baptiste’a Pigalle’a z 1776 r., w 1807 r. została oddana przez rodzinę pisarza do Instytut de France, obecnie w zbiorach Luwru.

¹² *Porzucając wszelki opór* (franc.).